

Szerkesztőség:

Az arad-ésandri egyesült vasúti palotájában, hová a lap szellemi részét illető közlemények intézendők.

Bérmintelen leveleket csak ismert kézzel fogadunk el.

Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:

Az „Aradi Nyomdatársaság”, az arad-ésandri egyesült vasúti palotájában van, hová hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok bérmintve küldendők.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Table with columns for location (helyben, vidéken) and subscription duration (évi, félévi, negyedévi, egyhónapos).

Hirdetések díja:

Table with columns for ad type (nyolcz hasábos, minden következőnél) and price.

Ha nekik szabad, nekünk is szabad...

Budapest, augusztus 24.

E lapok olvasói tudják, hogy a „Gazetta Transilvaniei” című, Erdélyben megjelenő román lapot a kir. ügyesség magyarállam-ellenes igazgatásait sajtóperbe fogta, s a kolozsvári esküdtszék kimondta a vétkest. A kir. ügyesség eljárását a bukaresti „Romanulu” bírálóinak tárgyává teszi s a többi közt ezeket írja:

„Jól vigyázzanak a magyarok, mert ha a nemzetiségek kifognak a türelemből, az eredmény rettenetes lesz. Magyarországnak egyik minisztere (?) a haragnak egy világos percében megmondta, hogy a magyar állam bomlásnak indult. A magyarok részegek, azt sem tudják, hogy mit mivelnek s maguk siettetik vesztüket. A nemzetiségek egy jó napon elvesztve türelmüket, majd oda kiáltják nekik, mint az egykori rómaiak az infamiákban és bünökben leledzőknek: quosque tandem? Meddig legyen ez így? És ezen tragikus kérdés nem a magyarok érdekében fog kipattanni a milliók kebeléből. Jól vigyázzanak a magyarok, mert rettenetes tüzellel játszanak.”

Ezen sorokra a „Nemzet” a következőket jegyzi meg: „Közöljük ezt az ostoba káromkodást egyszerűen azért, hogy olvasónk is lássák, mennyire meg tud magáról feledkezni egy-egy romániai újságíró. A „Romanulu” pedig tudja meg, ha még nem tudná, hogy üres fenyegetéseit kinevetjük és aggodunk ciklikiról elméjének épsége miatt.”

Nos hát mi nem tartunk a „Nemzet”-tel. Eppen úgy nem tudjuk a „Romanulu” kifakadásait kinevetni, mint mennyire nem szeretnők, ha olykor-olykor a mi kifakadásainkat valamelyik nagyobb nemzet ugyan csak kinevetné. Mert hát mi jögon ez a nagy nevetés? Olyan nagy orosz-lánok vagyunk-e a román nemzet mellett, hogy annak haragját lenézéssel kacaghatjuk ki? Vagy annyira elfogultak vagyunk, hogy a kifakadhatóság jogát pusztán a magunk számára akarjuk fentartani? Sem az egyik, sem a másik. Mert először is, mint a kisebb nemzetek egyike, pusztán saját magunkra támaszkodva, a bennünket körülövező nemzetiségekkel nem igen beszélgethetnénk lohátról, másodsor pedig: más nemzetnek is van véde-

kezési joga, s minden nemzet maga érzi és tudja, hogy mi fáj neki és mi bántja őt legjobban, s miért kiált föl, ha a tukszemére hágnak. Bizonybizony felkiáltana más is. De mikor a létkérdés terén oly nagy kezd lenni a nemzetiségi tolongás, miszerint elég feladat a magunk tukszemére vigyázni, hát ha a máséra kikerülhetlenül ráhagunk s az felkiált, ami valaszunk annyi lehet: Pardon! Ez bizony megtörtént, de nem tehetünk másképpen.

Ki-ki a maga szerencsésének kovácsa, s nacsak nem bárgyu, azon igazságtól, hogy magának biztosítsa, amennyire teheti, a legjobb helyet. Ugyanezt teszik román szomszédaink is, to-lakodnak ok is. amint tudnak, s egy pillanatig sem hiszjük, hogy irántunk érzett pusztá udvariasságból ne nyújtózkodnának ki a Tiszáig, ha tehetnének. És ha ilyen nyújtózkodási kedvüket látva, a tukszemükre találnak hágni, hát mert minden ember érzi, hol szereti a csizma a lábát, — jogosan kiálthatnak föl, elismerjük. Amde: „Pardon! Nem tehetünk másképpen!”

Hanem abban meg tökéletesen igazza van a „Nemzet”-nek, hogy oly helyzetben vagyunk, hogy nemcsak a „Romanulu”, nemcsak az egész Románia fenyegetésétől nem felünk, de nem felünk az egész orosz birodalom fenyegetésétől sem, pedig ha nem tévedünk, a „Romanulu” ezt látja maga mellett. Es ha a „Romanulu” Besszarábia után... azt hiszi, hogy az orosz barátság ő rá néve kedvezőbb, mint a miénk, ám teljes joga van Oroszország egise alá húzódni és onnan fenyegetni bennünket. Mi pedig bizuk az osztrák-magyar birodalom két millió szuronyában és Manlicherében, bizuk szövetségeseinkben és Európa hatalmainak jól felfogott érdekeiben, amely érdek nem engedné, hogy a „nemzetiségek haragja reánk nevetenyes legyen”. Hanem úgy el találhatjuk verni az ellentünk törő nemzetiségeket muszkástól együtt, hogy vegveszelybe jönnének. Az ellenkező sem lehetetlen ugyan, de nem valószínű, mert hogy az oroszellenes Európa mai napig sokkal erősebb, mint az oroszbarát, az ketségtelen.

Ezt különben nem fenyegetésképpen mondjuk. Isten ments, hogy a „Romanulu” hangját Románia hangja gyanánt tekintsük, de mert tud-

juk, hogy a „Romanulu”-t is olvas-sák, sőt egyik-másik román szomszédunk meg helyesli is, amit ír, tehát erre való nézve tettük meg a saját magunk érdekét védő, nemkülönbön jogos megjegyzéseinket. G. B.

A magyar fegyvergyár. Fejérváry báró honvédelmi miniszter, mint már je-leztük, a honvédség részére 75,000 is-méltó fegyvert a steyri fegyvergyárnál rendelt meg. Most maga a fegyvergyár igazgatósága is kijelenti, hogy a honvédelmi miniszterium részéről megrendelés tőbi nem várható. A fegyvergyár államo-sításáról, vagy annak átvételéről, mint a B. C. értesül, abszolúte szó sincs. Ha a kormány az a szándéka lett volna, hogy állami fegyvergyárt létesítsen, akkor mindjárt maga létesítette volna azt.

Országos tanítógyűlés Budapesten. A negyedik egyetemes tanítógyűlésnek szombaton volt a harmadik és utolsó napja. Mindjárt elején, miután Szathmáry (György) elnök megnyitotta az ülést, élénk örömet kel-tetett Csáky Albin gróf miniszter következő távirata: „Az egyetemes tanítógyűlésnek táviratilag hozzánt intézett szíves üdvözle-tét, kötelezve, köszönettel vettem és me-legen örültem, hogy siker kisérje a népvele-tés fejlesztésére irányzott buzgólkodását. Csáky gr.”. A napirend első tárgya a nép-iskolai tankönyvek és ezek bírálatának kérdése volt. Hoffmann Mór (Nagykanizsa) előadó határozati javaslata szerint az olvasó-könyveket ne úgy szerkeszték, hogy a gyer-mekek belőlük tanulják a realitákat, mert nem az a céljuk; nyelvvezeték legyen ma-gyaros, világos és tiszta, a reáltárgyak szem-leltető oktatására pedig lássák el az iskola-kat a szükséges taneszközökkel. E javaslato-t el is fogadták. Indy K. János a tanító közszellem fejlesztéséről referált, ajánlv-a, hogy az egyetemes gyűlés keresse meg a közoktatásügyi kormányt az iránt, hogy e gyűlésnek szükségességét mondja ki. A megye minden tanítója legyen tagja az általános egyesületnek, a felekezeti tanítók pedig kü-lön egyesületeket alakítsanak. A vidéki minden harmadik évben tartandó egyetemes tanítógyűléssel, melyre az állami költségve-tésbe (mire a miniszter felkérendő) éventék-talán 2000 forint vehető fel. A gyűlés e-tervezetet Balfi Alajos (Sümegh) javaslata-val szemben magáéva tette. György Ala-dár a magyarországi tanító országos bizott-ságának szervezetéről szólt. E bizottságnak, az előadó szerint, Budapestben legyen reules és tíz pöttöggá legyen s birjon rendszeren működő irodával. Teendői közé fog tartozni az egye-temes tanítógyűlés összes határozatának vég-rehajtása, szószólója lesz a tanítók összes ügyének a nyilvánosság terén s e mellett összetartó képes az egyes tanítóegyesületek közt. Ezenkint egyszer a tanító-egyesületek küldötteleivel kiegészítve, nagygyűlést is tart. — A gyűlés elfogadta e javaslatot, azaz a módosítással, hogy a bizottság tagjait a fő-városi és vidéki tanítókból arányosan állít-

sák össze. Péterfy Sándor az Eötvös-alap ügyeiről számolt be. A legutóbbi szak-osztályban szóba került tanítóházi javaslatot ajánlotta elfogadására, mi élénk örömmilat-kozatok közt meg is történt. E házbán ta-nítók gyermekei fognak lakni, kik a fővá-roshban végzik tanulmányaikat. A gyűlés az építési költségek fűdözésére már meg is in-dult. Dömötör Géza akadémusveleők orsz.-egyesületéről, Nagy László a tanítóképzők közgyűléséről, György Aladár pedig a növevelési szakosztály működéséről tett je-lentést. Az 1848-iki első egyetemes tanító-gyűlésnek még élő tagjait tiszteleti tagokká választották meg. Közük van Major István v. püspök, esztergomi nagypüspök, kit Ist-ván bácsi néven ismernek irodalmi téren. Most 77 éves, jelenleg (Gleichenberghen) idős s onnan üdvözölte levélben az egyetemes gyűlést. — Ezzel az országos gyűlés vé-gét ért.

Ugron a függetlenségi pártról.

Ugron Gábor országgyűlési képviselő vasárnap választói előtt beszámoló beszédet mondott Kecskeméten, amelyben többi között a függetlenségi párt belső viszonyairól és a függetlenségi 48-asok programjáról következőleg nyilatkozott:

Az állami adminisztráció behozatala alkalmával nagy változások várhatók és ezen változás teljes mértékűvé akkor alaku-lt át, hogyha a nérséket ellenzék a kormánypartal fusionál. Ennek nevezetes következményei vannak és lesznek a függetlenségi párt nézve: a függetlenségi párt akkor egyedül marad ellenzék-nek az ország törvényhozásában és mint egyedül ellenzék, sokkal több teher, fe-lelősség nehezedik vállaira, sokkal fontos-sabbak lesznek feladatai. Ezen nagyobb felelősség érzetében, ezen feladatok fon-tosságának tudatában a függetlenségi pártnak olyannak kell lennie, mint a mi elveink; a mi elveink fenségesebb, méltó-ságosak és tiszták. A mi magatartásunk-nak is méltóságosnak, nyugodtnak, sért-hetetlennek kell lennie.

Olyanok kell lenni a mi eljárásunk-nak, amelyek megfelelnek a magyar nép természet-nek, amely maga sem zajos, amely maga nyugodt, megfontoló, okos, elhatározása-ban bölcs és az egyszerű elfoglalt megalla-podást határozottan követi, sem jobbra, sem balra nem tér. A függetlenségi pártakora szellemi erővel rendelkezik, oly erkölcsi erők tömegének bir birtokában ésakkora támogatással bir az ország közönsége előtt, hogy ha ezen párt tisztán saját pro-grammjának valósisására adja magát és öszgyújtja erejét, a sikerben kétkelkedni nem lehet! A függetlenségi párt jövő-döbéli küzdelmében sokkal egységesebb kell hogy legyen, mint eddig volt. Az egységesebb alapját kell hogy képezze az elvi egység. Ha a függetlenségi párt egyik baja az, hogy eddig akárcsi csatla-kozhatott a párthoz, aki a főbb irányvo-nalakban egyetértett: de most már be-

következett az idő, hogy a nagy irány-vonalaknak meg részleteiben is egyet kell, hogy értsünk. Megmagyarázom. Mit értek a szorosabb elvi egység kapcsa alatt? Azt, hogy legyünk mindnyájan 48-asok!

S aki a 48-as körnek tagja, az ne legyen 49-es. A 49-es elvekből kiindulva, a 48-asok működését csak háborítani, kompromittálni lehet, de nem lehet azok-nak győzelmét és sikerét birtosítani. Mi a különbség 48 és 49 között? 48 azt mondja: alkotmányos monarchia a Habsburg uralkodóházzal; a 49-es elveknek két ága van: az egyik azt mondja, nem kell az uralkodó-ház, elfogadják ápril 14-ét, mely az uralkodóházat elűzi; a másik azt mondja: mi elfogadjuk a Habs-burgházat uralkodóháznak, de csak úgy, ha ugyanabban az időben nem lesz Ausztriának császára. A függetlenségi párt programja pedig a personal unio, amely azt mondja: egyet-len egy közös ügyet ismerünk csak és ez az egy közös ügy az uralkodó-nak személye és az uralkodóház. Ezt a közös ügyet őseink megalkották a pragmatica sanctióban, ettől nekünk el-térniünk ma nem szabad.

Többet mondok. Ha ma úgy vetné fel valaki előttem a kérdést, hogy leh-téses volna-e a pragmatica sanctiótól el-térniünk, én akkor is azt mondanám, hogy Magyarország jelenlegi helyzetében, ak-kor, midőn itt, a német és szláv fajok egy-egy nagy birodalomban egyesülnek, nekünk a personal unio elvétől eltérniünk nem szabad, a mellett híven és igazán meg kell állni. Arra kell törekedniünk, hogy az uralkodóház bizikk bennünk és oda kell törekedniünk, hogy lehessen mind erősebb a mi bizalmunk is az uralkodó házbán. Tegye udvarát Budapestre, vegye magát körül magyar udvari méltóságok-kal, hogy idegen tanács, mely a magya-rok megfontására tör, ne férjen közel a mi felséges uralkodó személyéhez. A ma-gyar nemzet nem azt a politikai erőt és hatalmat képvisel, amit ma képvisel, hogyha nemzeti uralkodóháza lett volna s az idegen uralkodóház nemzetivé ala-kult volna át. — A múltnak igen sok szenvedése, a jelennek sok hátrama-nya van, de a jövőnek nagy reménye van. A függetlenségi pártunknak a magyar nemzetnek kell lennie, a magyar nemzetnek kell a jövőben, hogy t. i. a mi uralkodóházunk mind magyarabbá és magyarabbá változzék, a mi erelminket, a mi törekvéseinket, a mi céljainkat tegye magáéva és ő legyen az, aki a mi élün-kön vezet a magyar állami élet kifejté-sére érdekében. Ha egy nagy része a pártunk — mondhatom, hogy „-ed részénél is több — elfogadja a 48-as elve-ket és azok szerint jár el, a másik ezt nem fogadja el, hanem a 49-es elveket vállalja a magáénak, már nem csak egyes nagyobb kérdésekben, de a közéletnek majd minden ágában, az két oly külön irányzatot képvisel, hogy én azt hiszem, hogy önk is belátják és az országban mindenki belátja, hogy midőn az aktív politikai élet terére akarunk átlépni, ak-

AZ „ARADI KÖZLÖNY” TÁRSZÁJA.

Augusztus 26.

A vértanuszobor és a Zichy Mihály levele.

(Ahogy a budapesti lapok írják.)

A vértanuszobor mellék-alakjai — mint a „Pesti Napló” írja — készen áll-nak a Turbain-féle ércöntődében s hété-főn indítják a n t n a k Aradra, h o v a m a g a c z é g főnöke is le-r á n d u l, hogy az egyes részek (zászló, buzogány kard, oltár, czimer stb.) be-illesztésére személyesen felügyeljen. A Hun-gáriát ábrázoló főalak részei, a drapéria kivételével, szintén készen vannak ugyan, de azok összeillesztése még körülbelül másfél hetet vesz igénybe. A természetes nagyságot jóval felülmuló főalakról így csakonk ítélni nem lehet, de a fej tar-tása és az arcvonásai így is meggyőzően bennünket arról, hogy Zala előnyösen módosította előde tervét.

A műhelyben elsomagolásra készen hevernek a tizenhárom vértanuszobor alakjának reliefjei. Természetes nagyságban tünteti fel mindegyik az illető tábornok mellé-képét, érezve van már öntve az ország és Aradváros erősen kidomborodó czimere, Hungária pajzsa, melynek széleit a kor-vinákra emlékeztető díszítés és közepét Mátyás király czimere díszíti. A főalak ruházatának minden darabjánál a művész történeti emlékeket vett mintául, nevezte-sen itt a feketeosreg ruházatát és vért-jét mintázza.

A mellékalakok, úgy is, amint az udvarban elsomagolva vannak, igen ked-vező benyomást tesznek. Valamennyi mel-

lékalak között kétségtelenül a legmegka-póbb az, mely az „Ebrédő szaba-dság”-ot ábrázolja. Azt a jelenetet állítja elénk, midőn a láncokra vert szabadság-asszony föl a szárnys gémuusz hajjal, kinek buzdítására a nő szétépi lánczeit. A gé-musz baljában faklyát, jobbajában tört kardot tart és küzdésre hívja fel, és „éb-redő szabadság”-ot. Itt felesleges minden magyarázat, a nő elkésereedett arcvonásai, a nemtő biztató tekintete megmond mind-ent. E szobor néhány év előtt a műcsar-nok homlokzata előtt már ki volt állítva, s onnan ismeri az egész fővárosi közön-ség. Az antwerpeni kiállításról, hova a művet szerzője később elküldte, szintén megjutalmazva került vissza.

Hatás tekintetében közvetlen utána áll a másik kettős csoportozat, a „Hal-dokló harc-os”. Egy római baldokló katonát állít elénk, kinek tekintetéből, testtartásából és kézmozdulatából érezzük, hogy végőrája közel, jobb kezéből épp e pillanatban ejtette ki kardját, mely ott hever majd a talapzaton, míg baljából a fájdalom kiszakítja a zászlót. A harcoszt anya fogja fel karjaiba, nem a zokogó anya, hanem az a szülő, kinek arcáról minden fájdalom mellett a büszkeség, a vigasz sugárzik ki, hogy fia a házáért adta életét. Azonnal a lengyel anyára gondolunk, kit Tóth Kálmán egyik győ-nőri költeményében oly szépen jelle-mezve állít elénk. A zászló szalagján e felírás: „Ha isten velünk, ki elle-nünk!”

Nem közvetlen hatásra számít, de plasztika tekintetbensikerültműa „Harc-zészség” allegóriája, mely néhány év előtt az őszi kiállításon a társulati nagy

díjat vitte el. Marczona római katona ül előttünk, balkezében buzogányt tartva. E harc-os minden izma, minden vonása érez-teti velünk, hogy a katona minden pilla-natban kész a harcra szállani.

Leköti figyelmünket az „Áldozat-készség” női alakja is, ki drága fej-két a haza oltárára teszi, és ez oly meg-kapóan van elénk állítva, hogy első te-kintetre érezzük ez alak rendeltetését.

Zala e művével babizonította, hogy Huszár örökét az aradi szoborbizottság avatottabb kezébe nem tehetné le.

Végül érdekel birhat annak megem-lítése, hogy a vértanuszoborhoz szükséges érczet tisztán a ngol ha-j ó-á g y u k s z o l g á l t a t t á k, melye-ket az angol államtól vásárolt a gyártulaj-donos, ki azt is megjegyezte, hogy osz-trá k á g y u k a t nem lehet kapni, mert azokat a bécsi árzenál nem adja el. Az olhaszuált ércz sulya több mint 75 má-nzását nyom, melyből a főalakra 18 méter-mázsa esik. A legnagyobb sulylyal, 22 mé-termázsaival bir az „Ebrédő szabadság” csoportozat; azután következnek: a „Hal-dokló harc-os” 16 métermázsaival, a „Harczakszég” 9 métermázsaival és az „Áldozatkészség” 8 métermázsaival. A bá-bér-tölgly, vagy cserfalevelekkel díszített arczképreleiefok sulya 22—26 kilogramm között váltakozik.

A szobrok érczöntése minden tekin-tetben sikerült és a Turbain-gyár minta-szerű öntődéjének dicséretére válik, a mely már Petőfi szobrát is érezbe öntötte. A gyár ezelőtt három évvel telepedett le a fővárosban és a bécsi hasonnevű czég-től teljesen önállóan működik.

A „Vértanus Album”-nak részletes ismertetését is — nem szoktat-provincziális eljárás folytán — fővá-rosi lapok révén kell közölnünk. Ez el-járást egyszerűen az aradi közönség ítél-őre bízza, részünkről sietünk a kérdé-ses mű ismertetését reprodukálni a kö-vetkezőkben:

A mű mintegy 40 illusztrációval lesz ellátva, melyeket a budapesti mes-teriskola növendékei készítettek, s Ange-rer és Göschl műintézete sokszorosít.

De az albumnak fődíszét az album-nak azon két remek rajza fogja képezni, melyeket Zichy Mihály készített.

Az egyik képet tragikumá megdöb-bentőbb, mint Dante legborzasztóbb vi-ziója; a másik leirhatlan fenségével ra-gadja meg a lelket. Az egyik kép az aradi tragédia. A kép központja Magyar-ország egy kibontott hajó, réptett ruhájú, fenségeseen szép nő lerokádó helyzetben, akit egy granicsár körrellel ránt a földre. Egyik karja egy letipott osztrák tábor-nok mellére nehezedik, másik kezét, mely-ben kard villog, egy orosz tábornok tartja lefogva. Magyarország allegóriájához bi-lincsekkal közledek Ausztria allegóriája.

A karpengőre, melyet a levert Ma-gyarország mintegy felmutat Ausztriának, az évszám van bevéve, melyben a ma-gyar nemzet kimondta a híres harci jel-szót: Vitam et sanguinem... A háttér-ben emelkedik a két oszlopos bitó, mely-nek lépésőjén egy osztrák tábornoki egyenruhás készíti a hurkot, akiben nem nehez Hayna ut felismerni. Mellette a bekötött szemű Kriegerrecht nőalakja ül.

A másik kép az alkotmányos-ság dialógát ábrázolja. Magyarország egy bajos helyre, a jogrend oszlopa mel-lett áll. Középen erczlap, rávésvé e szó: „Alkotmány.” Bűnbánóan lehajtott fejjel járni előbe Ausztria, aki mellett áll a megalázott osztrák kamarilla. Az oszlop lábánál a jogrend védelmében eselést Pe-tőfi holtteste fekszik. Magyarország mö-

gött állnak a gyászos özvegyek, mankós agg honvédek, a háttérben meg ott ma-gaslik a bitó, de oszlopai már ba-bérlombokat hajtottak.

Kiválóan érdekes az a sajtóke-zés levél, melylyel a nagy festőművész e ké-pekét a „Kölcsy-Egylet” részére elküldte. A „Kölcsy-Egylet” ugyanis mind-járt az eszme fölnerületekor fölkerlte Zichyt a képek megajzolására.

A levél megérthetésére tudni kell, hogy az „Album” eszméje a Kölcsy-Egyletben merült fel, de az anyagi esz-közök elégtelensége miatt az egylet elállt a terv megvalósításától.

Zichy Mihály levele így hangzik:

Mélyen tisztelt uraim!

Ha fele része annak, amit előre sejt-tettem, teljesült, annak is igen örvendek. A másik részét, az ünnepélyes szobor-leleplezést, majd csak akkor hi-szem el, ha megtörtént.

Nagyobb nálunk a félsz és a finom udvariasság (nevezüük delicatessenek), mint a részvét azon legszomorubb, de legdicsőbb napok vértanuszobor iránt. Hiszen még a nagyok vitték örökét vásárra és meg mennyi évek előtt! Minagyo-bb köze van ehhez a jelenlegi nemzedéknek? Óvatosabb is a finom életmód álarca alatt, a lelkesülést egy pár száz évre ezután el-temporálni.

Bizony változtak a körülmények az-által, hogy a tervezett album nem jött létre. Önöktől felszólítva, én ezen album toldalékul készítettem rajzaimat, most pedig én lépek föl, egy magam, olyan agitátor-féle szerepben, és annak teszem ki magamat, hogy saját nemzetem elkar-hoztasson! Sorsom az lehet, ami azé

kor a 48-asoknak a 49-esektől el kell különbözniük magukat és hiszem is, remélem is, hogy lesz annyi férfi bátorság azon kezekben, akik ezen elveket vallják, — éppen úgy, mint Herman Ottóban, aki előtt kalapot emelek, — hogy nyílt öszinteséggel bevallják álláspontjukat és azután, ha bevallották, le is vonják annak következményeit.

Az állami adminisztráció kérdéséről tavaly kifejtettem önöknek álláspontomat; azt tehát nem fogom magyarázni. En csakis oly megyei önkormányzatnak vagyok híve, amely a nemzet életétől elszakadva, fenntartja, a nemzetet neveli és kormányzásához szoktatja, ez pedig az ősi vármegyei rendszer, de nem a jelenlegi alakjában, melyet a 20 évi törvényhozás folyama alatt teljesen megváltoztattak, természetéből, lényegéből kiforgattak és minden izületében megmérgezték és megroztatták, hanem a régi alapokra kell visszatérni s a régi megyei önkormányzat alapján az új társadalmi, az új politikai, az új gazdasági és ipari, kereskedelmi és közművelődési érdekeknek megfelelően kell a vármegyei önkormányzatot szervezni, úgy, hogy legyen ott szabad a választás, ne kösse meg köztársasági törvény. A megyei önkormányzati életre csak a politikai adminisztrációval rendelkeznek, hanem azt tartalmazni kell, végezze az a mezőgazdasági, ipari a kereskedelmi önkormányzatnak tevékenységét is! Hiszen ma fennáll a vármegyei közigazgatási szervezete és mit tapasztalunk? Azt, hogy azoknak az ipari, kereskedelmi és közművelődési tekintetben való hiányosságait a magyar nemzet társadalmi maga igyekszik korrigálni akként, hogy gazdasági egyesületeket állít fel, népművelési egyesületeket, kereskedelmi és ipar-egyesületeket, oly ipar-egyesületeket, melyek az ipar előmozdítására törekednek s nem csupán az ipartestületek érdekeinek kiszolgálására szorítkoznak.

Nekünk ezt az időt, amely időhaladékat a kormánypart akarata nélkül külső tényezők nyújtottak, nem szabad elveszni hagyni; nekünk szerveznünk kell mindazokat, akik az állami adminisztráció ellen vannak az országban, a harcra municipális érdekekben. Miképp tehetjük ezt? Legelőször kötelességünk, hogy felszólítsuk az ország különböző partjaiban levő municipálisokat, hogy sorakozzanak ezen kérdésben, az ezen kérdésben megvívandó harcban, akar szervezeten, akár szervezés nélkül, a függetlenségi párt zászlójához. Lobogójukat magasra emeljék, azt mondják, hogy itt vagyunk az önkormányzat hívei a 48-as lobogó alatt; mi szervezve vagyunk, jertek, legyetek a mi segédszervezetünk, verjünk meg az állami adminisztráció híveit és azután folytassuk a 48-as és függetlenségi elvek küzdelmét úgy, amint azelőtt folytattuk. Mi nem azt tartjuk helyesnek, hogy a mi elvi álláspontunkat csak el is hangyoljuk, hogy ezt az elvet, sőt ellenkezőleg, nekem az a nézetem, hogy a függetlenségi képviselőknél szakosztályokra kell oszlozni, szakosztályunknak kell az állam különböző részleteiben dolgoznunk és minden szakosztálynak kell, hogy fő- és alreferense legyen, azért, hogy a kormányt tevékenységét az egész országban a legkisebb részletekre szétszedve, a maga részleteiben is, neszak egészében is ellenőrizhesse.

Ha a függetlenségi párt a munkafelosztás alapján szervezve van, hogyha szűnik a belső, apró vizsálykodásoknak minden anyaga, lesznek némelek arról, hogy mind pártvezérek akarjanak lenni, hanem elfogadják, úgy, mint én, a párt megválasztott elnökeket,

Irányi Dánielnek vezetését, akkor, tisztelt polgártársak, a függetlenségi párt egy nagy munkakerőt, egy nagy munkaképességet fog magában rejteni, amely munkaképesség egyszerűsége a győzelmi képességnek is feltétele. És mit jelent a győzelmi képesség? Azt, hogy kormányképesek is leszünk. Attól a szótól, hogy kormányképesek akarunk lenni, sokan iróznak. Mit jelent ez? A párt vallja az elveket. Miért? Azért, hogy azokat valószínűleg. Hogyan valószínűleg egy párt a saját elveit? Ha a kormányra jut, s a kormány hatalom segítségével oly intézményeket hoz létre, amely intézmények az addig vallott elveknek megfelelőek. Ha kormányra jutunk, akkor mi a teendőnk? Az, hogy amit eddig ígértünk, azt igyekezzünk valószínűsíteni. Ha nem is mindent egy nap valószínűsít, kell, hogy minden részletekben és lépcsőzetekben valószínűsítsunk meg. Mi a kormányképeség? Az, hogy az elvek akként legyenek felállítva, hogy azok egyszerűsége valószínűsíthető legyenek. S mi a függetlenségi pártunk az elve? hogy Magyarország legyen független. Miként legyen Magyarország független? Akként, hogy legyen önálló magyar hadsereg. De nem elég azt mondanunk, hogy legyen önálló magyar hadsereg. Ha kormányképesek akarunk lenni, meg kell mondanunk, már azért is, hogy az országban a többséget meggyerhesünk, hogy minden idegankedést és féldrétést eloszlassunk, meg kell mondanunk, miként akarjuk azt végrehajtani. Először kell, hogy legyen meg a territorialis divízió, hogy az ezredet a toborzási kerületekben legyenek elhelyezve; másodsor: mivel a magyar tisztek száma csak 6 százalék a közös hadseregben, be kell hozni azt, hogy a közös hadseregben levő magyar ezredek tiszt elölépítését tekintetben külön tiszteket képezzenek, hogy a magyar ezredben levő tisztek csak magyar ezredben léptetessenek elő, az ezred nyelvét ismerjék, szellemét, szokásait megtanulják.

Itt van mindjárt a külügyek kérdése. Külön önálló külügyet kívánunk; a közös külügyeket nem akarjuk. Ezt csak úgy olya dova, azt mondják, hogy ez csak negatív; aktív politikára készülő államfőrünk meg kell mondani azt, hogy miként akarja. A múlt században a konzuli hivatalok nem voltak sem a követ-ségek, sem a külügyi hivatal alá helyezve. Ez most sem szükséges és legkevésbé sincs értelme, hogy a konzuli hivatalok a diplomácia alá legyenek rendelve. Mert a konzulok egyenesen kereskedelmi és ipari érdekeket, meg csak illetékességi és hosszugsági ügyeket kezelnek és tárgyalnak. Magyarországnak ipara, kereskedelme és egész közfoglalma önálló és független. Erre egy miniszteriumunk van felállítva, amely ezzel foglalkozik, de ennek a miniszternek tevékenysége meg van csukulva és meg van bűnülve. Mert itt az ország határain belül intézkedhetik; de az ország határain túl, — ahol nekünk meg kell a mi magunknak szemébe a piacot keresnünk — ott az ő keze benávná válik; miért? Mert a közös kormányunk konzuljai szolgálják őt ki és kiszolgálják teljesen Ausztria érdekében. Midőn külföldön árunk számára piacot akarunk keresni, saját kereskedelmi ügyvívőkkel kell bírnunk.

A nagykövet az uralkodótól nyeri a maga megbízatását a külföldi uralkodóhoz. En azt hiszem, hogy a magyar király nevében éppen úgy kaphatja a megbízó levelet ugyanazon egy időben és mutathatja be a külföldi udvaroknál, a mint kapja az osztrák császár követe, ha még ugyanazon személyben is, a jövőben; és addig is, amíg, a mi elveinknek folyományaként, két megbízó levelel, a magyar király és az osztrák császár ré-

széről láttatnak el a követek és a nagykövetek, nem felelné meg már az 1867-iki alapnak is s nem következnek-e még abból is, hogy ha az a kiegyezés őszinte volna és teljes mértékben végrehajtott volna, hogy a követéségeknek és a konzulátusoknak czimerén neszak a kétfeji sas legyen, hanem ott legyen Magyarország czimere is, mert Ausztria czimere nem a mi czimerünk, és az osztrák lobogó mellett ott legyen a magyar lobogó is, hogy kifejezve legyen az, hogy ő felsége két államnak uralkodója, egyiknek császára, másiknak királya, s a két államnak van külön czimere és külön zászlója?

A 67-iki kiegyezés óta minden évben megtartották a delegációk a maguk üléseit s a delegációk ülései, az a lanyha vagy semmi ellenőrzés, az a titkolódás, az ügyek nagy felének a nyilvánosság elől való am elvonása, a nagy érdekeknek oly kis mértékben való ellenőrzése, és az, hogy egy esztendőben csak egyszer tartanak a delegációk üléseit, holott a közügyei intézmények állandóan élnek, azon érdekek, amelyeknek szolgálatára vannak hivatalok, állandó munkásságot fejtenek ki, az az évenként rövid időre összegyűlt delegáció a maga életképtelenségét teljesen beigazolta.

A mi nézetünk és elvünk az, hogy a delegáció eltörölendő; de mástelől én kezdetlől fogva nem tartottam helyesnek, hogy a delegációból, ahol a mi, a nép gyermekeinek vére, ahol a mindnyájunk zsebéből folyó közadónak egy oly jelentéktelen része kezeltek, a mi pártunk távol maradjon. Maga Kossuth Lajos is azt mondta: „Hiba volt a delegációkba be nem menni és hiba volna most nagy alkalom nélkül bemenni.” En is ugyanazon elvet vallom; de meg kell mondanom azt, hogy mit tartok nagy alkalomnak. Nagy alkalomnak tartom, ha egy nagy háború üt ki pl. Oroszország ellen, mert azt nem lehet eltűrni, hogy a mi tiszteink, a mi ellenőrzésünk nélkül a népek a fiai egy háborúban a mászarszékre vitessenek és mi ott a hadsereg vezetésénél, élelmézésénél és felszerelésénél minden egyes ténykedésről tudomással nem bírjunk, mert én, t. polgártársaim! nem tudnék önök előtt nyugodt lelkiismerettel megjelenni úgy, hogy ha valaki önök közül talán felvilágosítást kérne, én csak annyit tudnék felvilágosításul adni, amennyit a hírlapok útján tudomásunkra, úgy az enyémre, mint az önökére kegyeskednének közölni.

A második alkalom az, ha ellenzék más, mint a függetlenségi párt, a képviselőházban nem lesz. Meg kell hogy jelenjünk a delegációban még akkor is, ha kormányra jutunk; mert, uraim, behatárolhatjuk önök azt, hogy azt az 5 hadtestet, amelyet Magyarország fiából toborzanak a közös hadseregbe, a magyar honvédelmi miniszter alá helyezni egy nap alatt, vagy esztendő alatt is, nem lehet, mert ez megrázkodtatásokat vonna magán után; de mégis a mi véderünk a maga egészében és épségében, dacára annak, hogy átmenetben van, hogy a Magyarországról toborzott rész magyar hadseregbe alakul át, kellő időre készenlétben legyen. A külügyi viszonyok fejlődése Magyarországnak belső fejlődése, Ausztriának 1867. óta történt átalakulása maga után vonja, hogy egy újabb kiegyezés létesíttessék.

Azt az újabb kiegyezést a függet-

lenségi pártunk a saját elvei értelmében kell megcsinálni, saját elvei érdekében és Magyarország államiságának tökéletesítése és a magyar nemzeti élet fejlesztésének czéljából.

Ma Magyarországnak a politikai életképesége be van bizonyítva. A magyar nemzet loyaltásához kétség nem fér. 1867-ben sokan szerették rágalmozni a magyar nemzetet az ellenkezővel. Akkor kiegyeztünk Ausztriával, amelyben a németek voltak túlsúlyban és liberálisak voltak; ma ott van egy federalista kormány, amely klerikális, reakzionárius irányú. Midőn mi, Magyarország, Ausztriával megegyeztünk, akkor ott egy egység volt és itt a másik egység. Akkor az az egység volt a politikailag erősebb; ma mi, Magyarország vagyunk a politikailag erősebb egység, mert Ausztria a föderáció elvénél fogva a tartományi érdekek fejlődésének engedett tért s így ott az egység kapcsa mindinkább meglazult, Magyarországnak pedig az egység mind erősebbé vált. Ausztria többé nem képviseli azt a hatalmas és túlnyomó erejű politikai faktort, mit képviselt 1867-ben, ma Magyarország sokkal megbízhatóbb, politikai erejében sokkal túlnyomóbb és mindazon érdekek tekintetében, amelyek a jövő háre z gondolatásainak állami feladatait képezik, Magyarország a sulypont.

De, ha vesszük az erőnek viszonyát, amely volt 1867-ben és amely van ma, akkor is igazolva van, hogy egy újabb kiegyezésnek szüksége forog fenn, mert a kiegyezés a magyar nemzet életműködésének igen szűk keretét szabott. Új kiegyezésnek szüksége előtt állunk tehát, amely új kiegyezést a függetlenségi párt saját 48-as elveinek értelmében kell, hogy megoldjon és valószínűsít. Ezért fontos a függetlenségi párt feladata.

Legujabb posta.

— Vilmos császár Oroszországban. Vilmos császár wyborgi gyalogezrednek élén vett részt pénteken a hadgyakorlaton. A hadgyakorlat végzetével reggelhez ültek és az alkalommal Sándor czár a német császár egészségére és a német hadseregre írt poharat. A czár egy troikát és három pompás lovat ajándékozott a császárnak. A czár másnap Caprivi birodalmi kancellárt egy óráig tartó kihallgatáson fogadta.

Caprivi birodalmi kancellár előbb a diplomáciai testület tagjainál tett látogatást és Giers külügyminiszterrel értekezett. Berlini tőzsdei körökben azt beszéltek, hogy a czár októberben a czárnéval Berlinbe szándékozik menni. A czár Caprivanak a Szt.-András-rendjelt adományozta.

Táviratok.

— Az Ábrányi-Bismarck-interview. — Budapest, aug. 25. (Saj. tud. táv.)

Ábrányi Emil a következő levelet intézte Bismarck herceghez: Herceg ur!

En gyöngye és elhagyott vagyok; ön bukásában is nagy és hatalmas. De a kiméletlenség sohasem volt a valódi nagyság alkatrésze. Egy csekély indiszkreczió miatt, mely a zszurnalisztikában abszolte nem szokatlan s mindenesetre

menthető. Ön úgy bánik velem, mintha legalább is Franciaország volnék. Lám, ilyen a penzióba helyeztet országn! Ha tartományokat nem szakíthat ki országok szívéből, beéri azzal is, hogy egyeseket marczangol össze, akiket a balvezet utjába dobott. Ejjel-nappal utaztam, hogy közlebe jussak és a rajtam esett „désaveu” orvoslását kérjem. Kiseb emberek, mint ön, talán belátták volna, hogy az, aki mentéséget hoz magával, hogy cserében elégtételt kapjon, legalább is meg kellene tartania. De ön hűségese Chrysanderrel szegzte elem, aki csaknem az összes Schulvereint és az összes kisingeni detektiveket hadilábra állította, hogy utamat állják. Herczegre magatartása az „Ernani”-ban szereplő „rette-netes agg embert”, don Sylvat juttnám eszembe, ha egyáltalán szükség volna fiktiiv alakokat keresni irott tragoediában ama férfiuval szemben, aki maga csinált köyetlen tragoediákat a világhistoriában. Nem, herceg ur, nem keresek hasonlatot, csak iszonyodva érzem az a kezét, mely a hű Elzászt vasmarokkal tépte ki Franciaország ölelő karjaiból; azt a kezét, mely a boldogtalan Aminotot végig hajszolta és halálba kergette. És ezek után most már nem csodálkozom azon, hogy az ifjú német császár szabadulni igyekezett Ontól. Az ön keze meg akkor is tör, ha barátságos n szorit. E vasmarok csapása alatt roskadozva kiáltom én is a vessződi gladiatorok sorában: Ave Bismarck! moriturus te salutát!

Nürnberg, 1890. augusztus 24.

— Ábrányi Emil.

— Rauch báró halála. — Záhrah, aug. 25. (Saját tud. táv.)

Rauch úr Levin báró, volt horvát bán, meghalt.

Naptár.

Augusztus 26. Kedd. Róm. kath. naptár: Zofir. — Protestáns naptár: Sámuel. — Görög-orosz naptár (aug. 14.): Nikeas. — A nap két 3 óra 11 perczor, nyugszik 6 óra 52 perczor.

Szeptember 7. Az új-arádi túzóltókár zászlószentelése.

Szeptember 7-8. Az aradi könyvnyomdások önképző-egyletének 10 éves jubileuma, kapcsolatlan zárkörű táncestélyivel.

Szeptember 7-8. Az ipartestületek országos értekezlete.

Október 6. A vértanúk szobrának leleplezése.

Időjárás.

Légnyomás: reggel 7 órakor 756.5 mm., délután 2 órakor 754.0 mm. Hőmérséklet: reggel 7 órakor C° +24.1, délután 2 órakor C° +26.3. Szél irányja és ereje: reggel 7 órakor DK. 4, délután 2 órakor D. 2. Felhőzet: reggel derült, délután derült. Csapadék az előző 24 órában: 0 mm.

A kiállításról.

A kiállítás látogatottsága vasárnap igen nagy volt, úgy, hogy az összes látogató az idejénjegyekkel együtt tehát vagy 4000-et. Minthogy a látogatók listájába csak azokat veszik fel, kik a kiállítás pénztáránál jegyet váltanak, tehát azokat, kik a csaudai és körösvölgyi kéjvontatónál a vasúti jeggyel váltottak jegyet, nem vették jegyzékbe, pedig ezek száma felmegy vagy 800-ra. Így pl. Makról jöttek 80-an, Temesből 200-an, kik szintén nem voltak bevéve a látogatók számába.

Eszerint a látogatók száma volt 800, 25-én délig megnézték a kiállítást: nappali jeggyel 2000, esteli jeggyel 280, 3080. Az eddigi látogatók száma . . . 37,309.

a vértanú prókátoré. Óvjának meg a kinyulótatástól!

Hosszu életében még nem volt azon eset, hogy véleményemet, meggyőződésemet eltagadtam és a mondani méltót ki nem mondtam volna. Az igazmondás világszerte elismert jutalmától csakis elzárkozott és egészen a munkásságba felolvadt életmódom mentett meg. Külső zaj, támadások nem törhettek át ezen varázskörön én hozzám. Használják fel tehát rajzomat úgy, amint azt belátásuk szerint célszerűbbnek találndják.

Az ünnep programja is megvan, melyet Lukácsy Miklós elnöklele alatt Parocz István, Múlek Lajos, Institoris Kálmán, Varjassy József, Barabás Béla és Müller Károly állítottak össze.

E program szerint október 6-án, délelőtt 9 órakor lesz a gyülekezés a városházán.

Fél 10 órakor felvonulás a minorták templomában tartandó requiemre s aztán a Szabadság-térre s ott az összes vendégek, testületek, küldöttségek elhelyezése, a megállapítás szerinti rendben. Megnyitó beszéd, tartja Salacz polgármester.

Emlékbeszéd, tartja Lukácsy Miklós, az aradi honvédek elnöke. A beszéd alatt hull le a lepel a szoborról.

Palágyi Lajos pályanyertes ódájának elszavalása. A dalárdák alkalmi dalt énekelnek. A küldöttségek, vendégek koszorúja elhelyeztetik a szobor talpazatán.

Kivonulás a vértanúk kivégzésének színhelyére. Itt a honvédegyet nevében Lukácsy Miklós,

az ifjúság nevében Barabás Béla fog szónokolni.

Az ünnepély estéjén a színházban diszlocadást terveznek, melyen Palágyi Lajos pályanyertes ódáját egy fővárosi elősrangú művésznő fogja szavalni.

Az elvesztett paradicsom.

(Francia regény.)

Az „Aradi Közlöny” számára eredetiből fordította.

[22] Gráciánna.

— En! — mondja, Mire-a-Mort nagyon csodálkozva. — En megöltem? Es miért? Hát elhagyott az eszed!?! — Az asszony tévedett. Azonnal belátta. Hengue távol volt attól, hogy bármit is sejtessen.

Fellelézett.

— Így találtam a keresztuton — mondja a paraszt — és elhozom nekéd, hogy egy kissé felmelegítsed. Nem lehet tudni. Talán nem halt meg. Apold egy kissé, ahogy éppen értesz hozzá; én elszaladok Gerdonba.

Es azonnal el is szaladt a faluba. Egy félóra múlva kocsi érkezett a malomba, hogy az orvos testét magával vigye.

Henguené ezalatt nem vészette el az ilót. Megnosta langyos vizzel a sebet. A lövés oly közelről történt, hogy a ruhák megperzselődtek. A vér pataként lészott a sebből kiömteni, annyira át voltak ázva a ruhák elöl és hátul. Mert a golyó a mellen behatolva, a hátán ismét kitörött.

Renandière nem adott semmi életjelt.

A vér azonban még mindig folyt, habár csak kis mértékben. Tehát nem halt meg. Apolva régi szeretőjét, Heuguené kérdi magában:

— Vajjon ki által jutott ily állapotba? Talán csak nem ő akarta magát meggyilkolni? Miért?

Már régi idők óta megszűnt a két lény közt a közlekedés és csak ritka időközönként látták egymást. Idegenek lettek egymáshoz.

Renandière, kapzsi természetével, nagy vagyonra vágyva, ami nem volt módjában, hogy azt elérje, nem hasonlított-e ama bornirt intelligenciájú asszonyhoz, aki egy perczig almodott, hogy Villadon grófné lehetne belőle?

Mindkettőjüknél be nem teljesült álmok léteztek. Renandière csak nagy nehezen fogadta el a falusi orvos serény, ismeretlen és szegényes állását. Ami Heuguené illeti, ő a szerencsét egy örült pillanathban látta maga előtt! . . . Es ez az örültés, amelynek emlékét szívében tartotta azzal a bizonytalan reményvel, hogy egy nap megvalósítja, ha az alkalom kinálkoznék.

Mire-a-Mort természetesen nem sejtette feleségének a kettős gondolatát.

Férj és feleség különben nem egyezett meg jellem dolgában; gyakran civakodtak és a veszekedések sokszor verakedés lett a vége.

Ilyen kinézés volt ennek a háztájának, amelyet jónak láttunk egy kissé ismertetni, mert e jelen történetben némi fontosságú szerepet van hivatva játszani.

Renandière testét a kocsiba emelték, ott jól elhelyezték és azután elindult lassan Gerdonba.

A legközelebbi orvos Bouneuil apó levén, sőtve előhívták, egyuttal a rendőrséget is értesítették az esetről.

Bouneuil apó megérkezett a délután folyamán.

Renandière né bna és tehetetlen lévén, nem állhatta férjét. Mindazonáltal a szobájába vitette magát. Gerdoni parasz-asszonyok ápollták az orvost az asszony vezetésé és parancsa alatt.

Bouneuil apó megvizsgálta a testet. A vizsgálat hosszasan tartott.

Renandière né aggodalmasan tekintett az orvos arczára, igyekezve abból kiol-

vasni, mit remélhet. Vagyon nélkül lévén, férje halála borzasztó csapás lett volna rá nézve.

Bouneuil egyszerre kacagásba tört ki. Renandière né azt hitte, hogy megőrült.

— Istenem! — mondja az asszony — istenem! mi baj?

— Milyen szerencsés! A golyó egészen keresztül fúródott a testen és az orvos dicsékedhetik, hogy burokban születte. Egy hónap múlva ismét talpon lesz. Eszerint tehát a párba hasztalan volt.

X.

Örülés.

A parkon kívül, lábaival a havat taposva, egy fához támaszkodva várta Fernandé a férjét a végzetes párba alatt. Anélkül, hogy Villadon sejtette volna, ő utána ment.

Fernandé látta, amint eltűnt a sűrű fasorok között és úgy tetszett neki, mintha szerelmét elvitték volna egy koporsóban.

Néhány borzasztó perc mult el, végre egy dörrenést velt hallani.

Inkább a szive hallotta, mint füle, mert a hó eltompította a hangot.

Azután egyszerre kijött egy férfi az erdőből, lassu léptekkel haladt előre, mintha semmi sem bántaná a lelkét.

Bergereaux felé iramodott.

A sárgás asszony elhomályosodott szemei csak bizonytalanul láttak. Mégis megismertte férjét, alig merve boldogságában hinni.

— Istenem, — szolt — meghallgatál engem, légy álva, istenem. Orban egészen közel volt hozzá.

— Oh! édes barátom, — mormogja a szegény asszony — viszontlátom . . . Kétségbe voltam esve . . . Oly szerencsétlen voltam.

Es oly fáradt volt, egész magatartásában annyira látszott a fájdalom, hogy Villadon szívében szálnalmat érzett iránta.

Fernandé őt szerette, ebben ő nem kételkedett.

A nő nem mert egy nevet kiejteni, — egy gyűlölt nevet — hanem kérdő tekintete eléggé tolmácsolják gondolatait.

— Renandière? — Akarja tudni, hol van, mi történt vele?

— Meghalt! — mondja a gróf. Némán térnek vissza a kastélyba.

A nap többi része minden újabb esemény nélkül folyik le. Dolgozószobájából Villadon jól látja a helyet, ahol reggel megtörtént a párba. Es akarátan kívül, ösztönzerűleg tré ismét és ismét vissza az ablakhoz.

Több óra mulik el így. Semmi. Azután jönnek emberek, parasztek Gerdonból. Sietnek. A bűntény már kitűdött. Egy kocsi . . . Talán a törvény emberei, akiket értesítettek.

Villadon nem tévedett.

Este megérkezett Bergereauxba Sullyból a békebíró, aki hosszu sovány férfi, szelid kék szemekkel, hosszu szakállal. A gróf jól ismeri, mert már többször vadásztek együtt.

Barrédien ur — ez a neve — magánosan kíván beszélni a grófiál és beküldi a névjegyét.

Villadon, aki meglátta ablakából, azonnal lesiettet őt fogadni.

A két férfi kezét szorit egymással és leül.

— Ön tudja az újságot, Villadon ur? — Mit?

— Egy gyilkosság történt a kastély közelében.

— Ugyan mesélje el nekem. Es Barrédien elmondja az általunk már ismert eseményeket. — Azután így végzi:

— Ön úgy látszik, ma reggel látta Renandière urat? — Igen. Nem egy idő óta beteges . . . elmentem hozzá tanácsot kérni . . . (Folytatása következik.)

Olcsobban mint akárhol.

Olcsobban mint akárhol.

Legujabb dündel

!!gabona-zsákok!!

és

!ponyvák!

az ágynemű-üzletben:

ÜRMEYI TÓBIÁS ARAD,

Andrássy-tér 25. sz.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú földmiv. m. kir. miniszter...

Az állandó orsz. filloxera bizottság által...

Nevezetesen a rendelet ide vonatkozó határoz-

mányai szerint; a) immunis talajú területekre...

b) viszont pedig, a királyhágón tuli országrészből...

c) az ilyen immunis homoktalajú telepek szőlő...

a) az immunis talajú területekre szándékolt és a...

b) az immunis területekről származó és zár alatt...

Az ekként szabadnak nyilvánított forgalom még...

Tekintettel arra hogy a fentebbiekdől kifolyólag...

Miután csakis az ilyen területekről lesz szabad a...

III. Tekintettel arra, hogy az ezen rendelet értelmében...

I. a Duna-Dráva közötti homokterület. II. a Duna-Tisza...

A királyhágón tuli országrész tekintettel arra,

lepe van, vagyis ilyen talajban szőlőtelepet kíván létesíteni...

2. Ezen vizsgálat tekintetében a következő eljárás lesz követendő:

1. Miután azon kérdés, vajjon egyáltalán fenforog-e a talaj immunitás...

Ezen előzetes laboratóriumi vizsgálat foganatosítása céljából az érdekeltek fel:

a) az 1/2 alatti mellékelt minta szerinti kérvényt...

b) a kérvényhez egy-egy kilogrammnyi talajmustrát mellékel...

3. Az előzetes laboratóriumi vizsgálat alkalmával immunis talajú területek...

4. A vizsgálatokhoz a miniszterium által kiadott jegyzék nyomán...

5. E talajpróbák újabb tözetes megvizsgálás végett megküldetnek...

6. A mennyiben az újabb vizsgálat is megállapítja a talaj immunitást...

7. Ezzel szemben köteleztetik a telep tulajdonosa arra, hogy az említett hivatalos értesítés vételétől számított...

III. Tekintettel arra, hogy az ezen rendelet értelmében teljesítendő helyszíni vizsgálatok foganatosítása...

I. a Duna-Dráva közötti homokterület. II. a Duna-Tisza. III. a Tisza-Maros. IV. a Maros-Duna közötti homok területek.

A királyhágón tuli országrész tekintettel arra,

hogy ott a szőlővessző forgalmat az e tekinteten kiadott f. é. 25000 sz. körrendelet tartalmazza...

A fenti IV. főcsoport s illetőleg a hét vizsgálat-kerület kiterjedését, és határait úgy fulajdonkép azt is...

IV. az országnak ezen beosztásában meg nem közevett egyéb vidékein netán kérelmezendő talaj nemunitási vizsgálatokat a fentneveett szakközlegk...

V. A vizsgálati eljárások összes költségei az érdekeltek folyamodó felek által viseltetnek, és pedig: a) egy egy talajpróba előzetes laboratóriumi vizsgálatnak...

hogy ott a szőlővessző forgalmat az e tekinteten kiadott f. é. 25000 sz. körrendelet tartalmazza...

A fenti IV. főcsoport s illetőleg a hét vizsgálat-kerület kiterjedését, és határait úgy fulajdonkép azt is...

IV. az országnak ezen beosztásában meg nem közevett egyéb vidékein netán kérelmezendő talaj nemunitási vizsgálatokat a fentneveett szakközlegk...

V. A vizsgálati eljárások összes költségei az érdekeltek folyamodó felek által viseltetnek, és pedig: a) egy egy talajpróba előzetes laboratóriumi vizsgálatnak...

b) a helyszíni vizsgálatok céljából kiküldött állami szakközlegk szabálszerű utiköltségei és napidíjai az illető közlegk által végzett vizsgálatok arányában...

c) a helyszíni szemle alapján foganatosítandó végleges laboratóriumi vizsgálat és a telep jegyzékbe való felvétel díja 5 frtban állapítatik meg...

Arad sz. kir. városi közigazgatási bizottsága.

Hirdetmény.

A szőlő-lopások meggátálása céljából szükségesnek tartom, hogy a heti piacon szőlő-árusítással foglalkozók...

Miután azonban ezen e. b. bizonyítvánnyal csakis a nagyobb mennyiségre nézve...

Arad, 1890. augusztus hó 21-én.

Sarlot Domokos, főkapitány.

Egy 50 éves erőteljes uriember,

ért a kertészethez, méhészethez, jó vadász, neje ügyes gazdasszony, valamely uradalomban csekély díjért alkalmazást keres...

Arad, 1890. augusztus hó 21-én.

Sarlot Domokos, főkapitány.

Hirdetmény.

Az arverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a heti piacon és a három országos vásár alkalmával felállított lazikonyhákban...

Kikiáltási ár egy évre 541 frt.

Bánompézüli leteendő a kikiáltási ár 10 százaléka készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a heti piacon és a három országos vásár alkalmával felállított lazikonyhákban...

Kikiáltási ár egy évre 541 frt.

Bánompézüli leteendő a kikiáltási ár 10 százaléka készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a heti piacon és a három országos vásár alkalmával felállított lazikonyhákban...

Kikiáltási ár egy évre 541 frt.

Bánompézüli leteendő a kikiáltási ár 10 százaléka készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a heti piacon és a három országos vásár alkalmával felállított lazikonyhákban...

Kikiáltási ár egy évre 541 frt.

Bánompézüli leteendő a kikiáltási ár 10 százaléka készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a heti piacon és a három országos vásár alkalmával felállított lazikonyhákban...

Jegyzőseged

azonnal alkalmazást találhat Aradhoz közel eső községben, tisztességes fizetés és ellátás mellett.

813 | 1890. sz. 607-1-7

Haszonbérbeadási hirdetmény.

Erdőhegy község előjárása részéről ezenel közhírré tétetik, hogy a község tulajdonát tevő korcsmá épületnek 1891 január hó 1-től leendő bérbeadása végett 1890. évi szeptember hó 20-án d. e. 9 órakor Erdőhegy község-házánál szóbeli nyilvános árverés fog tartatni...

Hirsch Béla, Jöser András, h. jegyző, bíró.

615 | 1890. gazd. sz. 1-3

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város tulajdonát képező s jelenleg Novák Jęfta által bérben birtokolt épületnek 1891 évi január 1-től három évre bérbeadása iránt f. é. szeptember 9-én d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási ár egy évre 16 frt 40 kr.

Bánompézüli leteendő a kikiáltási ár 10 százaléka készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város tulajdonát képező s jelenleg Novák Jęfta által bérben birtokolt épületnek 1891 évi január 1-től három évre bérbeadása iránt f. é. szeptember 9-én d. e. 10 órakor árverést tart.

Kiadta: Kádas Kálmán, aljegyző.

M. kir. államasutak. 76075 sz.

Hirdetmény.

A m. kir. államasutak építés alatt levő zágrábi állomáson létesítendő új felvételi épület előállításánál teljesítendő munkák biztosítására ezenel nyilvános versenyfolyamat hirdetetik.

Az árverés részlet lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Minden ajánlat blyegezve, lepecsételve és a következő felirattal ellátva nyújtandó be:

Arad, 1890. augusztus hó 21-én.

Sarlot Domokos, főkapitány.

Egy 50 éves erőteljes uriember,

ért a kertészethez, méhészethez, jó vadász, neje ügyes gazdasszony, valamely uradalomban csekély díjért alkalmazást keres...

Arad, 1890. augusztus hó 21-én.

Sarlot Domokos, főkapitány.

Arverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a heti piacon és a három országos vásár alkalmával felállított lazikonyhákban...

Kikiáltási ár egy évre 541 frt.

Bánompézüli leteendő a kikiáltási ár 10 százaléka készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a heti piacon és a három országos vásár alkalmával felállított lazikonyhákban...

Kikiáltási ár egy évre 541 frt.

Bánompézüli leteendő a kikiáltási ár 10 százaléka készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a heti piacon és a három országos vásár alkalmával felállított lazikonyhákban...